

QUEIXA AL SÍNDIC DE GREUGES DE CATALUNYA

Assumpte: Discriminació de l'alumnat amb discapacitat intel·lectual que va finalitzar l'ESO abans del curs 2017-2018 i que no va obtenir el títol de graduat/ada en ESO

EXPOSEM

Que presentem aquesta queixa davant del Síndic de Greuges per la situació de desigualtat i discriminació que es produeix actualment entre persones amb discapacitat intel·lectual que van cursar i finalitzar l'educació secundària obligatòria amb un pla individualitzat, però que no van obtenir el títol de graduat/ada en ESO, en funció de l'any o curs en què van finalitzar els estudis.

La situació és especialment greu perquè aquestes persones han seguit itineraris educatius substancialment equivalents i, tanmateix, actualment tenen possibilitats diferents d'obtenir un reconeixement oficial dels estudis realitzats únicament per raó del moment històric en què van finalitzar l'ESO. I que això també té conseqüències a l'hora de poder optar a determinats llocs de treball, sobretot en institucions públiques.

1. El canvi de criteri en la graduació de l'alumnat amb discapacitat intel·lectual

El Parlament de Catalunya va aprovar la Resolució 550/XIV, sobre la graduació en educació secundària obligatòria dels alumnes amb discapacitat intel·lectual i del desenvolupament. **Aquesta resolució es va basar en gran part en dues respostes/resolucions del Síndic, presentades per la LADD: R-00106/20222 i S-47774/2022.**

Posteriorment, el Departament d'Educació va donar compliment a aquesta resolució mitjançant el marc establert pel Decret 175/2022, de 27 de setembre, d'ordenació dels ensenyaments de l'educació bàsica.

L'article 26.3 estableix que, en el cas de l'alumnat amb un pla de suport individualitzat (PI), per obtenir el títol de graduat/ada en ESO es prenen com a referents les competències i els criteris d'avaluació establerts en el seu propi pla, i estableix expressament que les mesures i suports derivats d'aquesta situació no poden constituir un obstacle per obtenir el títol.

El mateix Departament d'Educació, en l'informe de compliment de la Resolució 550/XIV, afirma que d'aquest marc normatiu es desprèn que també l'alumnat amb discapacitat intel·lectual i del desenvolupament obté el títol de graduat/ada en ESO quan, en finalitzar l'etapa, ha assolit les competències d'acord amb els criteris d'avaluació establerts.

Aquest nou criteri s'aplica al nivell de quart d'ESO a partir del **curs 2023-2024**. El mateix informe del Parlament sobre educació inclusiva assenyala que el Decret 175/2022 deixa clar que, per a l'alumnat amb PI, l'avaluació i la graduació s'han de fer prenent com a referència els criteris establerts en el seu pla.

2. Una solució específica per a una part de l'alumnat que va quedar sense títol

El Departament d'Educació ha creat posteriorment una via específica perquè determinats alumnes que van acabar l'ESO sense obtenir el títol puguin acreditar els seus aprenentatges i obtenir-lo.

La **Resolució EDU/2730/2024, de 16 de juliol**, regula aquesta prova.

La normativa vigent estableix que, amb caràcter excepcional, també poden accedir-hi les persones amb necessitats educatives especials que disposaven d'un pla de suport individualitzat i que van finalitzar els estudis d'ESO **entre els cursos 2017-2018 i 2022-2023**.

Aquesta possibilitat ja s'ha ofert en convocatòries recents i permet que aquestes persones puguin obtenir finalment el títol de graduat/ada en ESO.

Aquesta mesura constitueix un pas positiu perquè permet reparar, encara que sigui parcialment, una situació produïda sota criteris educatius anteriors.

Tanmateix, la regulació genera una situació d'**evident desigualtat**, ja que estableix una porta de sortida per a les persones que van finalitzar l'ESO entre els cursos 2017-2018 i 2022-2023, però no ofereix una via equivalent a les persones amb discapacitat intel·lectual que van finalitzar els estudis abans del curs 2017-2018.

3. La desigualtat provocada per l'any en què es va acabar l'ESO

Aquesta diferència no respon a una diferència en les capacitats, els esforços, els aprenentatges o els itineraris educatius de les persones afectades.

Respon exclusivament al moment en què aquestes persones van finalitzar els seus estudis.

Així, es produeix una situació difícilment justificable:

- una persona amb discapacitat intel·lectual que va finalitzar l'ESO en un curs recent pot obtenir el títol si l'equip docent considera que ha assolit les competències establertes en el seu PI;
- una persona que va finalitzar l'ESO entre els cursos 2017-2018 i 2022-2023 i que no va obtenir el títol disposa actualment d'una via extraordinària per poder obtenir-lo;
- en canvi, una persona amb discapacitat intel·lectual que va finalitzar l'ESO abans del curs 2017-2018 i que es trobava en una situació educativa comparable **queda exclosa d'aquesta possibilitat**.

Aquesta última persona pot haver cursat els mateixos anys d'escolarització obligatòria, haver disposat d'un pla individualitzat, haver assolit els objectius que l'equip educatiu havia establert per a ella i haver realitzat un itinerari educatiu equivalent al d'altres persones amb discapacitat intel·lectual.

Malgrat això, la seva situació administrativa i les seves oportunitats actuals depenen de l'any en què va acabar els estudis.

Considerem que aquesta diferència de tractament requereix una revisió, especialment quan afecta persones amb discapacitat intel·lectual i té conseqüències directes sobre els seus drets i les seves oportunitats d'inclusió social i laboral.

4. Les conseqüències van molt més enllà d'un simple títol

La manca del títol d'ESO no és una qüestió merament formal ni simbòlica.

En el cas d'aquest col·lectiu, té conseqüències reals sobre les seves oportunitats de participació social, formació i accés al mercat laboral.

En particular, el títol de graduat/ada en ESO té també conseqüències en matèria d'**acreditació dels coneixements de llengua catalana**.

Actualment, l'Administració reconeix determinades titulacions de l'ensenyament reglat no universitari com a equivalents als certificats de català. En concret, el títol de graduació en ESO pot ser equivalent al **certificat de nivell de suficiència de català (C1)** quan es compleixen els requisits establerts, entre d'altres, haver cursat a Catalunya almenys tres cursos de primària i tota l'ESO i haver cursat i aprovat la matèria de llengua catalana.

Per tant, una persona que no disposa del títol d'ESO pot quedar també privada d'una via d'acreditació lingüística que altres persones sí poden utilitzar.

Aquesta circumstància és especialment rellevant en l'accés a determinats llocs de treball, especialment en el sector públic, on les convocatòries exigeixen l'acreditació d'un determinat nivell de català i, segons el lloc o la convocatòria, també determinades titulacions acadèmiques (ESO, per exemple)

Un exemple actual: <https://media-edg.barcelona.cat/wp-content/uploads/2026/05/13125254/2150102-aprovacio-bases.pdf>

En conseqüència, la manca d'un títol que aquestes persones podrien haver obtingut d'acord amb els criteris actuals no només afecta el seu reconeixement educatiu, sinó que pot limitar les seves **oportunitats laborals i d'inclusió social**.

Això resulta especialment greu en un col·lectiu que ja parteix d'una situació de major dificultat d'accés al mercat laboral.

5. Una desigualtat que es perpetua al llarg de la vida

El problema no és, per tant, que existeixi una diferència històrica en la normativa educativa.

El problema és que aquesta diferència continua produint efectes actuals i futurs sobre persones que ja han finalitzat la seva escolarització fa anys.

Una persona amb discapacitat intel·lectual que va acabar l'ESO abans del curs 2017-2018 pot trobar-se avui, dècades després, sense una titulació que resulta determinant per acreditar la seva formació, accedir a determinats itineraris formatius, acreditar determinats coneixements de català o participar en determinats processos de selecció laboral.

I tot això pot dependre únicament de l'any en què va finalitzar els estudis.

Considerem que aquest efecte és contrari als principis d'igualtat d'oportunitats, no-discriminació, inclusió i protecció de les persones amb discapacitat.

A més, resulta difícilment coherent amb l'evolució del propi sistema educatiu català, que ha avançat cap a un model en què el PI és el referent per a l'avaluació de l'alumnat amb necessitats educatives especials i en què la discapacitat i els suports educatius no han de constituir un obstacle per obtenir el títol.

Per tot l'exposat,

SOL·LICITEM al Síndic de Greuges de Catalunya:

1. Que admeti aquesta queixa i analitzi la situació de desigualtat que afecta les persones amb discapacitat intel·lectual que van finalitzar l'ESO abans del curs 2017-2018 sense obtenir el títol de graduat/ada.
2. Que valori la possibilitat d'establir una **via extraordinària, accessible i adaptada a les seves necessitats**, que permeti a les persones amb discapacitat intel·lectual que van finalitzar l'ESO abans del curs 2017-2018 acreditar els aprenentatges assolits d'acord amb el seu pla individualitzat i obtenir, quan correspongui, el títol de graduat/ada en ESO.
3. Que es valori especialment l'impacte que aquesta manca de titulació té sobre l'acreditació del coneixement de català i sobre l'accés a oportunitats formatives, laborals i de participació en processos de selecció de les administracions públiques.
4. Que, si ho considera procedent, insti el Departament d'Educació a adoptar les mesures necessàries per **evitar que l'any en què una persona amb discapacitat intel·lectual va finalitzar l'ESO es converteixi, per si mateix, en un factor determinant de les seves oportunitats educatives i laborals al llarg de la vida**.
5. Que es garanteixi que qualsevol solució adopti els principis d'igualtat, no-discriminació, inclusió i igualtat d'oportunitats de les persones amb discapacitat.
6. Que es garanteixi que les persones que es troben en aquesta situació seran degudament informades del procediment que poden fer per assolir aquesta titulació.

Considerem que no es demana un tracte de favor, sinó corregir una desigualtat i evitar que continuï produint conseqüències durant tota la vida de les persones afectades.

En converses amb la Direcció d'Educació Inclusiva se'ns diu que aquesta prova queda emparada pel Decret Pro-Escola Inclusiva del 2017 (i en queden fora els que van acabar abans d'aquest any). Si aquest és el cas, cal buscar el marc que permeti titular a l'alumnat que va acabat abans del 2017. No s'hi val a dir que no es pot fer. Cal mirar COM es pot fer.

Cordialment,

LADD - L'associació en defensa dels drets de les persones amb
discapacitat intel·lectual

NIF: G66548173

Contacte: Maite Ruiz | Presidenta | 629 75 28 87 | maiteruiz@ladd.cat